

บทที่ 4

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.57 และเพศหญิง ร้อยละ 30.43 มีสถานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 41.30 รองลงมา ได้แก่ ภรรยา ร้อยละ 39.13 บุตร ร้อยละ 13.04 และอื่นๆ เช่น ผู้อาศัย ร้อยละ 6.52 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 54 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14 ปี โดยมีอายุต่ำสุด เท่ากับ 20 ปี และอายุสูงสุด เท่ากับ 78 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 63.04 รองลงมา ได้แก่ ไม่ได้เรียน ร้อยละ 15.22 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.04 และมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.70 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย เท่ากับ 4 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1-2 คน โดยมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน และมีจำนวนสมาชิกสูงสุด เท่ากับ 7 คน มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 144,295 บาทต่อปี มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 136,976 บาทต่อปี โดยมีรายได้ต่ำสุด 50,000 บาทต่อปี และรายได้สูงสุด 900,000 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 54.35 มากกว่าไม่มีการจ้างแรงงาน ร้อยละ 45.65 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 25 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 18 ปี โดยมีประสบการณ์ต่ำสุด 1 ปี และมีประสบการณ์สูงสุด 60 ปี ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการปลูกพืชไร่มากที่สุด ร้อยละ 79.55 รองลงมา ได้แก่ ข้าว ร้อยละ 11.36 ผัก ร้อยละ 6.82 และไม้ผล ร้อยละ 2.27 ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย เท่ากับ 27.58 ไร่ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 27.10 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 100 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่เงินของตนเอง ร้อยละ 59.09 รองลงมา ได้แก่ ใช้แหล่งทุนของตนเองและใช้ทั้งแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นๆ ร่วมกับแหล่งทุนของตนเองอย่างละเท่ากัน ร้อยละ 20.45 และแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 32.20 รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 23.73 เพื่อนบ้าน ร้อยละ 18.64 เจ้าหน้าที่บริษัท ร้อยละ 15.25 บุคคลในครัวเรือน ร้อยละ 6.78 และร้านจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 3.39 ตามลำดับ

2. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอเวียงบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ (ตารางที่ 1) พบว่าเกษตรกรมีความรู้ก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 77.33 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดจะเป็นในเรื่อง สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิดมีอันตรายและความรุนแรงต่างกัน ร้อยละ 95.65 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดจะเป็นในเรื่อง การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดที่เคยใช้มาก่อนไม่จำเป็นต้องอ่านฉลากก่อนก็ได้ ร้อยละ 30.00 ในส่วนของความรู้ขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 65.76 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด มี 2 ข้อ ได้แก่ การป้องกันตนเองในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง ทำให้ลดโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยได้มากขึ้น และหากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าตาให้ล้างด้วยน้ำสะอาด

หลายๆ ครั้งและหยอดยาแก้แพ้ทันที ร้อยละ 97.83 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดจะเป็นในเรื่อง การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป สามารถทำให้ศัตรูพืชตายมากยิ่งขึ้น ร้อยละ 13.24 สำหรับความรู้หลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 86.41 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดจะเป็นในเรื่อง สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นอันตรายต่อดับ สามารถทำให้เป็นดับอักเสบและเป็นมะเร็งได้ ร้อยละ 100.00 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดจะเป็นในเรื่อง ภาชนะที่บรรจุสารเคมีแตกหรือรั่ว สามารถนำมาใช้ได้ หากยังมีฉลากติดอยู่ ร้อยละ 63.04 และการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่ตอบถูกเฉลี่ย ร้อยละ 67.70 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดจะเป็นในเรื่อง การทำความสะอาดแปลงนาข้าว สามารถลดวัชพืชในนาข้าวได้ ร้อยละ 86.96 ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดจะเป็นในเรื่อง การกำจัดวัชพืชตามคันนา ควรใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชเพราะไม่ได้อยู่ในแปลงนา ร้อยละ 19.57

ตารางที่ 1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช	ค่าคะแนน (%)	ระดับ
ความรู้ก่อนการใช้สารเคมี	77.33	ปานกลาง
ความรู้ขณะใช้สารเคมี	65.76	ปานกลาง
ความรู้หลังการใช้สารเคมี	86.41	สูง
ความรู้ในการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี	67.70	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	74.30	ปานกลาง

3. ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

พฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ (ตารางที่ 2) พบว่าเกษตรกรมีพฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีความเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ นำบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากบริเวณที่จะพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมน้อย ได้แก่ เลือกใช้สารเคมีตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน เท่ากับ 2.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.08 ในส่วนพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมีความเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.87 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การไม่สูบบุหรี่หรือรับประทานอาหารขณะพ่นสารเคมี เท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.21 และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ใช้สารเคมีมากกว่า 1 ชนิดผสมเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 3.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.59 สำหรับพฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช มีความเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายและส่วนที่สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนรับประทานอาหาร เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.87 และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมน้อย ได้แก่ เก็บผลผลิตก่อนระยะเวลาที่กำหนดไว้ในฉลากของสารกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 2.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ

1.34 และพฤติกรรมการลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช มีความเหมาะสมปานกลาง เท่ากับ 2.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96 โดยพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมาก ได้แก่ เผาตอพงข้าวในแปลงนาเพื่อกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.31 และพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติเหมาะสมน้อย ได้แก่ ใช้แสงไฟฟ้าล่อแมลงและทำลายแทนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เท่ากับ 1.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.41

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนของพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช	ค่าคะแนน ($\bar{X} \pm SD$)	ระดับ
พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมี	4.23 \pm 0.57	เหมาะสมมากที่สุด
พฤติกรรมขณะใช้สารเคมี	4.12 \pm 0.87	เหมาะสมมาก
พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมี	3.82 \pm 0.54	เหมาะสมมาก
พฤติกรรมลดผลกระทบจากการใช้สารเคมี	2.81 \pm 0.96	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73 \pm 0.54	เหมาะสมมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่า ความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.41, P < 0.01$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในตำบลชัยสมบูรณ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

	พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
	Correlation (r)	P-value
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	0.41	0.01*

5. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลชัยสมบูรณ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง มี

เฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ± 1.49 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าคะแนนที่เกษตรกรมีการเข้าร่วมการประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชกับ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง (4.09 ± 1.38) รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง (3.87 ± 1.61) เกษตรกรมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง (4.78 ± 1.63) เกษตรกรมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของ อบต. ในการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง (3.72 ± 1.60) เกษตรกรร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ อบต. ทราบ อยู่ในระดับปานกลาง (3.70 ± 1.62) เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง (3.67 ± 1.63) และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง (3.59 ± 1.56) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการลดการใช้สารเคมี	ค่าคะแนน ($\bar{X} \pm SD$)	ระดับ
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชกับ อบต.	4.08 ± 1.38	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	3.87 ± 1.61	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของ อบต.	3.78 ± 1.63	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	3.67 ± 1.63	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	3.59 ± 1.56	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของ อบต. ในการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	3.72 ± 1.60	ปานกลาง
7. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการลดการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ อบต. ทราบ	3.70 ± 1.62	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77 ± 1.49	ปานกลาง